

Lausuntopyyntö hallituksen selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (luonnos)

Johdanto

Suomen väestörakenne muuttuu monista eri syistä. Syntyvyys vähenee, väestö ikääntyy ja globaalin muuttoliikkeen myötä maahanmuuttajataustaisten ihmisten määrä kasvaa myös Suomessa. Maahan myös muutetaan monista eri syistä: työn, opiskelun, perheen ja pakolaisuuden perusteella.

Väestön monimuotoistumisen myötä on entistä merkittävämpää, että yhteiskunnan rakenteita ja palvelujärjestelmää kehitetään vastaamaan koko väestön, myös maahanmuuttajien tarpeisiin. Tämä edellyttää maahanmuuttajien huomioimista isoissa yhteiskunnallisissa muutoksissa kuten työn murroksessa ja tietoyhteiskuntakehityksessä sekä yhteiskunnallisen polarisaation ehkäisemistä. Maahanmuuttajien työllisyyttä ja osallisuutta edistämällä tuetaan myös osaavan työvoiman saatavuutta väestön ikääntyessä.

Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistämiseksi tarvitaan kokonaisvaltaista, maahanmuuttajien erilaiset tarpeet huomioivaa kotouttamispolitiikkaa. Kotoutumispalveluita ja erityisesti maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkuja onkin viime vuosina kehitetty voimakkaasti. Myönteisen kehityksen rinnalla on selvityksissä tunnistettu kotouttamispolitiikan ja -palveluiden kehittämistarpeita. Myös kotoutumisen edistämisen valtavirtaistamista osaksi keskeisiä politiikka-aloja, esimerkiksi työllisyys-, koulutus-, SOTE- sekä lapsi- ja perhepolitiikkaa, tulee jatkaa.

Asenteet ja vuorovaikutussuhteet vaikuttavat kotoutumiseen, turvallisuudentunteeseen sekä kykyyn ja haluun osallistua yhteiskuntaan. Yksilöille suunnattujen palveluiden rinnalla onkin tarpeen vahvistaa myös yhteiskunnan vastaanottavuutta.

Tausta

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa linjataan, että hallitus laatii kotouttamistoimien uudistamistarpeista kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman eduskunnan hyväksymän tarkastusvaliokunnan mietinnön (TrVM 6/2018vp) pohjalta. Mietinnössä edellytettiin, että hallitus antaa toimenpideohjelman eduskunnalle selontekona sekä uudistaa kotoutumislain kokonaisuudessaan ja tarvittavan muun lainsäädännön selonteon eduskuntakäsittelyn pohjalta.

Selonteon laatimisen pohjana on hyödynnetty laajasti tutkimustietoa, ja se sisältää nykytilan

kuvauksen muun muassa maahanmuuttajien työmarkkina-asemasta ja hyvinvoinnista sekä yhdenvertaisuuden ja väestösuhteiden tilanteesta. Lisäksi kuvataan tutkimuksissa ja selvityksissä esiin nousseita kotoutumisen edistämisen kehittämistarpeita.

Tavoitteet

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen selonteoksi kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista.

Kotoutumisen uudistamistarpeita käsittelevän selonteon tarkoituksena on luoda suuntaviivoja ja tehdä esityksiä kotoutumisen edistämisen uudistamiseksi siten, että kasvavan maahanmuuttajaväestön osallisuus yhteiskunnassa voidaan varmistaa ja yhteiskunnan isoihin murroksiin, esim. työikäisen väestön vähenemiseen vastaamisessa hyödyntää myös maahanmuuttajien osaamista. Selonteon esityksillä vastataan keskeisiin toimintaympäristön muutoksiin, tunnistettuihin kehittämistarpeisiin sekä eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietinnön (TrVM 6/2018) kannanottoihin ja PMI Marinin hallituksen ohjelman kotoutumisen koskevien linjausten toimeenpanoon. Selonteon tavoitteena on kotoutumisen edistämisen kehittäminen kokonaisvaltaisesti huomioiden maahanmuuttajien erilaiset tarpeet, palvelujärjestelmä kokonaisuutena ja väestösuhteiden edistäminen.

Vastausohjeet vastaanottajille

Myös tahot, joita ei ole erikseen mainittu jakelussa, voivat toimittaa ministeriölle lausuntonsa.

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön siinä esitetyn jaottelun mukaisesti. Jos lausuntopalvelu.fi:tä ei ole mahdollista käyttää, lausunnon voi toimittaa työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamoon sähköpostitse (kirjaamo@tem.fi) tai postitse PL 32, 00023 Valtioneuvosto.

Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään antamaan viimeistään 12.3.2021.

Valmistelijat

Neuvotteleva virkamies Sari Haavisto puh. +358 295 047 154
Neuvotteleva virkamies Paula Karjalainen puh. +358 295 047 117
Erityisasiantuntija Hanna-Maria Hyttinen puh. +358 295 047 203
Sähköpostiosoitteet etunimi.sukunimi@tem.fi

Liitteet:

[Selonteko-kotoutumisen-edistamisen-uudistamistarpeista-Lausuntoluonnos.pdf](#)

[SV-Redogorelsen-om-behoven-av-att-reformera-integrationsframjandet-utkast.pdf](#)

Jakelu:

Aalto-korkeakoulusäätiö sr
AEL-Amiedu Oy
Aikuislukoliitto ry
Ajatuspaja Round Table Initiative – konfliktinratkaisu ja sovittelu ry
Akava ry
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Ammattiosaamisen kehittämisen yhdistys AMKE ry
Arbis
Arffman
Axxell Utbildning Ab
Bildningsalliansen rf
Business Finland
Careeria Oy
Daisy Ladies ry
Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy
Diakonissalaitoksen säätiö
Digi- ja väestötietovirasto
EHJÄ ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA
Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten opettajien liitto EKKOL ry
Espoon kaupunki - Esbo stad
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystyöpiiri Eksote
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon sosiaali- ja terveystyöpalvelujen kuntayhtymä
Etelä-Savon TE-toimisto
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
ETMU ry
Etnisten suhteiden neuvottelukunta (Etno)
Familia ry
Forssan kaupunki
Föreningen Luckan rf
Hanken Svenska Handelshögskolan
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
Helsingin yliopisto
Hämeen ELY-keskus
Hämeen TE-toimisto
Hämeenlinnan kaupunki
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto

Iisalmen kaupunki
International Organization for Migration IOM
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen yliopisto
IWWOF - International Working Women of Finland ry
Jakobstad - Pietarsaaren kaupunki
Joensuun kaupunki
Joensuun seudun Monikulttuurisuusyhdistys Jomoni ry
Joutsenon vastaanottokeskus
Jyväskylän kaupunki
Jyväskylän yliopisto
Jyväskylän yliopisto/Soveltavan kielentutkimuksen keskus
Kaakkois-Suomen TE-toimisto
Kaakkois-Suomi ELY-keskus
Kainuun ELY-keskus
Kainuun TE-toimisto
Kajaanin kaupunki
Kansalaisopistojen liitto KoL
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi
Karelia-ammattikorkeakoulu
KEHA-keskus
Kela
Kemin kaupunki
Keski-Suomen ELY-keskus
Keski-Suomen TE-toimisto
Keski-Uudenmaan Sote Keusote
Keskuskauppakamari
KIDE-säätiö
Kiinteistöyönantajat ry
Kivenlahden perheryhmäkoti
Kokkolan kaupunki - Karleby stad
Kotkan kaupunki
Kotkan vastaanottokeskus
Koulutuskeskus Salpaus
Koulutuskuntayhtymä OSAO
Kouvolan kaupunki
Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö Kulta ry
Kuntatyönantajat KT
Kuopion kaupunki
Lahden kaupunki
Lapin aluehallintovirasto
Lapin ELY-keskus
Lapin TE-toimisto
Lappeenrannan kaupunki
Lappia-koulutus Oy
Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Lastensuojelun keskusliitto
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Luksia, Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Maa- ja metsätalousministeriö
Maahanmuuttovirasto
Maaseudun Työnantajaliitto MTA ry
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Mariehamns stad
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy
Miessakit ry
Mikkelin kaupunki
Monaliiku-Monikansallisten naisten hyvinvointi ja liikunta ry
Moniheli ry Pääkaupunkiseudun monikulttuurijärjestöjen yhteistyöverkosto
Monik ry
Monika-Naiset liitto ry
MTK
Nuorisotutkimusseura ry
Nurmijärven kunta
Närpes stad - Närpiön kaupunki
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusalan ammattijärjestö OAJ
Opetushallitus
Opintokeskukset ry
Oulun Ammattikorkeakoulu Oy
Oulun kaupunki
Oulun vastaanottokeskus
Oulun yliopisto
Pakolaisneuvonta ry
Pakolaisnuorten tuki ry
Palkansaajien tutkimuslaitos
Palvelualojen ammattiliitto PAM
Paremmiin Yhdessä ry
Pargas stad - Paraisten kaupunki
Pelastakaa lapset ry
Pellervon taloustutkimus PTT ry
Perheryhmäkoti Satakieli
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan liitto
Pirkanmaan TE-toimisto
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan TE-toimisto
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan TE-toimisto
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Savon TE-toimisto
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Porin kaupunki
Porvoon kaupunki - Borgå stad
Pudasjärven kaupunki

Puolustusministeriö
Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä
R3 maahanmuuttajanuorten tuki ry
Rakennusliitto ry
Raseborg stad - Raaseporin kaupunki
Robert Huberin tien vastaanottokeskus
Rovaniemen kaupunki
Sataedu Oy
Satakunnan ELY-keskus
Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry
Satakunnan TE-toimisto
Savonia-ammattikorkeakoulu Oy
Seinäjoen kaupunki
Siirtolaisuusinstituutti
Sipoon kunta - Sibbo kommun
Sisäministeriö
Sondip – Varsinais-Suomen Monikulttuuristen yhdistysten liitto ry
Sosiaali- ja terveysministeriö
SOS-lapsikylä
Spring House Oy
Startup Refugees
Suomen Afgaanijärjestö ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen evankelisluterilainen kirkon kirkkohallitus
Suomen Irakin Naisten Yhdistys ry INY ry
Suomen Islamilainen Yhdyskunta Rabita
Suomen Kansanopistoyhdistys
Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry Kaspera
Suomen kesäyliopistot ry
Suomen kielen opettajat ry
Suomen kielipalveluyritykset SKY ry
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen kurdiyhdistysten liitto ry
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Suomen Mielenterveys ry
Suomen monikulttuurinen liikuntaliitto ry FIMU ry
Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry
Suomen ortodoksinen kirkko
Suomen Pakolaisapu ry
Suomen Punainen Risti
Suomen Settlementiliitto Ry
Suomen somalialaisten liitto ry
Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö (SVK)
Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten liitto FARO
Suomen Yrittäjät ry
Suomussalmen kunta
Svenska.fi
Tampereen Aikuiskoulutuskeskus
Tampereen ammattikorkeakoulu Oy
Tampereen kaupunki
Tampereen yliopisto

Tasa-arvovaltuutettu
Tehy ry
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL
Tilastokeskus
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Tuglas-seura ry
Tukikeskus Hilma
Tuote- ja palvelukaupan yhdistys ETU ry
Turun aikuiskoulutuskeskus
Turun kaupunki - Åbo stad
Turun vastaanottokeskus
Turun yliopisto
Tuusulan kunta
Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkomministeriö
USKOT-foorumi ry
Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan liitto
Uudenmaan TE-toimisto
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Vaasan yliopisto
Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi ry
Vantaan aikuisopisto
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen liitto
Varsinais-Suomen TE-toimisto
Väestöliitto ry
Vörå kommun - Vöyrin kunta
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Yhteiset Lapsemme ry
Ylitornion kunta
Ympäristöministeriö
Yrkeshögskolan Arcada Ab

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Kommentit lukuihin 1-6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat.

Kommentit lukuun 7: Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen

Kommentit lukuun 8: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

Kommentit lukuun 9: Parannetaan ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta maahanmuuttajille

Kommentit lukuun 10: Luodaan kotoutumisohjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

Kommentit lukuun 11: Kotoutumisen edistäminen tukemaan osaajien pysyvyyttä ja osallisuutta

Kommentit lukuun 12: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

Kommentit lukuun 13: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

Karjalainen Paula
Työ- ja elinkeinoministeriö

Haavisto Sari
Työ- ja elinkeinoministeriö